

KONKURENTSIAMET
Estonian Competition Authority

OTSUS

22.02.2011.a nr 5.1-5/11-002

**Koondumisele nr 1/2011 OÜ VKG Energia / Aktsiaselts Kohtla-Järve
Soojus loa andmine**

Koondumine

07.01.2011.a esitas OÜ VKG Energia esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid OÜ VKG Energia ja AS Eesti Energia 22.12.2010.a Aktsiaseltsi Kohtla-Järve Soojus aktsiate müügilepingu (edaspidi Leping). Lepingust tulenevalt omandab OÜ VKG Energia äriühingult AS Eesti Energia kõik AS-ile Eesti Energia kuuluvad Aktsiaseltsi Kohtla-Järve Soojus aktsiad.

Tehingu tulemusena kuulub Aktsiaselts Kohtla-Järve Soojus OÜ VKG Energia valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses, ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 10.01.2011.a ülnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks OÜ VKG Energia (edaspidi VKG Energia) ja Aktsiaselts Kohtla-Järve Soojus (edaspidi Kohtla-Järve Soojus).

VKG Energia (registrikood 10516395) on Eestis registreeritud äriühing, mis kuulub Viru Keemia Grupp AS kontserni. VKG Energia tegeleb soojuse tootmise, jaotuse ja müügiga ning elektrienergia tootmise ja jaotusvõrgu kaudu võrguteenuse osutamisega. VKG Energiale kuuluvad Kohtla-Järve Soojuselt omandatud VKG Energia Põhja SEJ ja Fortum Termest AS-ilt omandatud VKG Energia Lõuna SEJ. Lisaks kuuluvad VKG Energiale soojusvõrgud kaugkütte edastamiseks Kohtla-Järve linna Järve linnaosas ja osaliselt Kohtla vallas. VKG Energia varustab soojusenergiaga u [...] tarbijat Kohtla-Järve linna Järve linnaosas ja Kohtla vallas.

Viru Keemia Grupp AS-il on Eestis järgmised tütarettevõtjad:

- 1) VKG OIL AS, mis tegeleb põlevkivi termilise töötlemisega.
- 2) OÜ VKG Kaevandused, mis tegeleb põlevkivi kaevandamisega.
- 3) VKG Transport AS, mis tegeleb raudtee- ja autotranspordiga kaubavedude korraldamise, raudteetsisternide ja poolvagunite remondi, ekspediitorteenuste osutamise, raudtee hoolduse- ja remonditeenustega jne.
- 4) OÜ VIRU RMT, mis tegeleb tehnoloogiliste seadmete hooldamise ja remondi, projekteerimistööde, metallitööde ja metallkonstruktsioonide valmistamise ning montaažiteenuste osutamisega.
- 5) Osühing VKG Elektrivõrgud, mis tegeleb elektrienergia müügiga.
- 6) VKG Elektriühitus Aktsiaselts, mis tegeleb peamiselt õhu- ja kaabelliinide, elektrialajaamade ja –seadmete ehitamise, hooldamise, remondi ja käiduga ning arvestite ja arvestisüsteemide kontrolli, paigaldus- ja hooldustöödega.
- 7) VKG Resins AS, mis on likvideerimisel.
- 8) Osühing VKG Tsement, mille tegevus on ajutiselt peatatud.

Kohtla-Järve Soojus (registrikood 10160791) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab koondumise eelselt valitsevat mõju Eesti Energia AS. Ligikaudu 40,8% Kohtla-Järve Soojuse aktsiatest kuulub VKG Energiale.

Kohtla-Järve Soojus tegeleb soojuse tootmise, jaotuse ja müügiga ning elektrienergia tootmisega. Kohtla-Järve Soojusele kuulub põlevkivil töötav Ahtme SEJ ja gaasikatlamaja, tipuvõimsuse teenindamiseks ehitatud gaasikatlamaja ning Kohtla-Järve linna Ahtme linnaosas ja Jõhvi vallas asetsevad kaugküttetorustikud. Kohtla-Järve Soojus varustab soojusenergiaga Kohtla-Järve linna Ahtme linnaosa ja Jõhvi valda, kokku [...] tarbijat.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonKS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 391 200 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 1 917 350 eurot.

Ettevõtjate 2010.a käive Eestis oli kokku üle 6 391 200 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 1 917 350 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonKS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonKS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

VKG Energia tegeleb soojusenergia tootmise, jaotuse ja müügiga Kohtla-Järve linna Järve linnaosas ja osaliselt Kohtla vallas, elektrienergia tootmise ja müügi ning elektrienergia jaotusvõrgu kaudu võrguteenuse osutamisega Kohtla-Järve linna Järve linnaosa piirkonnas.

VKG Energiaga samasse kontserni kuuluvad ettevõtjad tegelevad põlevkiviõli tootmise ja müügiga, põlevkivi kaevandamisega, logistikateenuste ning auto- ja raudteetransporditeenuste osutamisega, elektriseadmete ja –võrkude projekteerimise, ehituse ja remondiga, tehnoloogiliste seadmete valmistamise, montaaži, remondi ja hooldusega.

Kohtla-Järve Soojus tegeleb soojusenergia tootmise, jaotuse ja müügiga Kohtla-Järve linna Ahtme linnaosas ja Jõhvi vallas ning elektrienergia tootmise ja müügiga.

Seega on mõlemad koondumise osalised tegevad soojusenergia tootmise, jaotuse ja müügi ning elektrienergia tootmise ja müügi valdkonnas ning vertikaalne seos soojus- ja elektrienergia tootmise ning põlevkivi kaevandamise vahel.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, ja mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Põlevkivi kaevandamine ning soojus- ja elektrienergia tootmine on küll vertikaalselt seotud tegevusalad, kuid käesoleval hetkel ei ole OÜ-le VKG Kaevandused kuuluvas Ojamaa kaevanduses veel reaalselt põlevkivi kaevandamisega alustatud. Kaevandus avati 2007.a ning koondumise teate kohaselt toimuvad seal praegu läbindustööd. Seega ei tegutse VKG Energiaga samasse kontserni kuuluvad ettevõtjad hetkel põlevkivi kaevandamise valdkonnas ning tegemist ei ole vertikaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa.

KonKS § 15 kohaselt loetakse olulist vahendit, sealhulgas loomulikku monopoli omavaks ettevõtja, kelle omandis, valduses või opereerimisel on võrgustik, infrastruktuur või muu oluline vahend, mida teisel isikul ei ole võimalik või ei ole majanduslikult otstarbekas dubleerida, kuid millele juurdepääsuta või mille olemasoluta ei ole võimalik kaubaturul tegutseda.

Soojusenergia tootmine, jaotamine ja müük

Soojusenergia tootmise ja müügi puhul tuleb eristada soojusenergia müüki auruna ja kütteveena.

Auru kasutavad soojusenergiana peamiselt tööstuslikud tarbijad. Koondumise teate kohaselt on auru ostmise võimalus geograafiliselt piiratud soojusenergia tootja

lähiümbrusega, kuna auru edastamiseks on vajalik torustik ning auru on tavatingimustes võimalik edastada kuni 10 km kaugusele. Koondumise osaliste soojusenergia tootmise seadmed asuvad erinevates geograafilistes piirkondades (u 17 km teineteisest eemal) ning nad ei konkureeri omavahel auru tootmise ja müügi osas. Seega ei ole soojusenergia auruna müügi puhul tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Soojusenergia müük kütteveena (kaugküte) on reguleeritud kaugkütteseadusega. Kaugkütteseaduse § 2 lg 1 tähenduses on kaugküte soojuse tootmine ja võrgu kaudu jaotamine tarbijate varustamiseks soojusega kaugküttesüsteemi kaudu.

Kaugküte hõlmab seega kahte vertikaalselt seotud tegevust: soojusenergia tootmist ning kaugküttevõrgu kaudu jaotamist ja müüki lõpptarbijatele.

Soojusenergia (st antud juhul küttevee, mis toodetakse kaugküttevõrgu kaudu edastamiseks) tootmise kaubaturg hõlmab kõiki neid soojusenergia tootjaid, kes tegutsevad konkreetsest kaugküttevõrgust sellisel kaugusel, et selle kaugküttevõrgu soojusega varustamine on majanduslikult otstarbekas.

Soojuse jaotamise kaubaturg hõlmab konkreetsetes võrgupiirkonnas tegutsevat võrguettevõtjat. Reeglina tegutseb soojuse jaotajana (lõpptarbijale müüjana) vaid üks ettevõtja, kelle valduses on vastavat territooriumi kattev kaugküttevõrk. Kaugküttevõrgu dubleerimine oleks selle kõrge maksumuse tõttu majanduslikult ebaotstarbekas ning ka linnaehituslikult ja tehniliselt praktikas teostamatu. Võrguettevõtja on oma tegutsemispiirkonnas olulist vahendit omav ettevõtja KonkS § 15 tähenduses ning seega ka turgu valitsevat seisundit omav ettevõtja KonkS § 13 lg 2 tähenduses.

Kaugkütteseaduse § 8 lg 1 kohaselt ostab tarbija soojust võrguettevõtjalt, kelle võrguga tema valduses olev tarbijapaigaldis on ühendatud. Seega moodustavad kaugkütteseaduse § 8 lg 1 tulenevalt kaks eespool kirjeldatud kaupa soojuse tarbijatele ostuhinna seisukohalt ühe terviku. Kuigi praktikas on võimalik, et võrguettevõtja ostab kütteveena edastatavat soojust teistelt soojusenergia tootjatelt, on koondumise osalised oma võrgupiirkondades tegelenud nii soojuse tootmise kui ka jaotamise ja müügi. Seega võib käesoleva koondumise puhul lihtsuse huvides käsitleda soojuse (küttevee) tootmist kaugküttevõrgu kaudu jaotamiseks ning soojuse jaotamist kaugküttevõrgu kaudu ja müüki lõpptarbijatele ühe kaugkütteenusena.

Koondumise osalised on osutanud kaugkütteenust geograafiliselt erinevates piirkondades – VKG Energia omab loomulikku monopoli kaugkütteenuse osutamise osas Kohtla-Järve linna Järve linnaosas ja osaliselt Kohtla vallas ning Kohtla-Järve Soojus omab loomulikku monopoli kaugkütteenuse osutamise osas Kohtla-Järve linna Ahtme linnaosas ja Jõhvi vallas.

[.....

].

Praegusel ajal ei koondumise osaliste poolt teenindatavad kaugkütte võrgupiirkonnad ühendatud ning koondumise osaliste tegevuste vahel ei ole tekkinud horisontaalset kattuvust. Seega ei ole kaugkütteteenuse osutamise puhul tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Koondumise järgselt kavatseb VKG koondumise osaliste kaugkütte võrgupiirkonnad füüsiliselt ühendada magistraalitoru abil ning ühtlasi ühendada võrgupiirkonnad ka üheks hinnapiirkonnaks. See tagab koondumise teate esitaja kinnitusel lõpptarbijate jaoks soodsamad hinnad kui kahe piirkonna eraldi opereerimisel.

VKG Energia on seni varustanud piirkonda, kus ta kaugkütteteenust osutab, VKG OIL AS-i poolt põlevkivi ümbertöötlemisel ülejääva soojusenergiaga. Kohtla-Järve Soojus on oma teenindatavat kaugküttepiirkonda seni varustanud Ahtme SEJ-s ja tipuvõimsuse teenindamiseks ehitatud gaasikatlamajas toodetud soojusenergiaga. Ahtme SEJ suletakse aastal 2012. Koondumise teate kohaselt on VKG Energial piisavalt vaba soojuslikku võimsust, mis tekkis tänu VKG OIL AS-i poolt uue Petroter seadme käivitamisega suurenenud Petroter gaasi hulgale. Petroter gaasist saadav soojusenergia lisandus juba olemasolevale soojusenergia hulgale, mis saadi vanadest õlitechastest. Koondumise osaliste kaugkütte võrgupiirkondade ühendamise järgselt kavatseb VKG Energia pakkuda Petroter seadmete tööst saadavat soojusenergiat kogu ühendatud kaugküttepiirkonna soojusega varustamiseks.

Elektrienergia tootmine ja müük ning elektrienergia jaotusvõrgu kaudu võrguteenuse osutamine

Nii VKG Energia kui Kohtla-Järve Soojus tegelevad elektrienergia tootmise ja müügiga.

VKG Energia müüb elektrienergiat ainult Energiaturu Inspeksiooni 25.01.2007.a otsusega nr 27-TP/EITS VKG Energiale määratud teeninduspiirkonnas Kohtla-Järve linna Järve linnaosa piirkonnas asuval teatud maatükil. Vastavas teeninduspiirkonnas on VKG Energia loomulikku monopoli omav ettevõtja KonkS § 15 tähenduses.

Kohtla-Järve Soojus müüb käesoleval ajal elektrienergiat peamiselt Eesti Energia AS-ile.

Statistikaameti andmetel oli 2009.a Eesti elektrisüsteemi aastase kogutoodangu maht 7.9 TWh. Koondumise teate kohaselt moodustas VKG Energia ja Kohtla-Järve Soojuse poolt toodetud elektrienergia müügi maht kokku sellest u [0-5]%. Seega ei ole elektrienergia tootmise ja müügi puhul tegemist horisontaalelt mõjutatud kaubaturuga.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

Koondumise osaliste kohustus

KonkS § 27 lg 3 alusel võib Konkurentsiamet konkurentsi kahjustamise vältimiseks anda koondumiseks loa tingimusel, et koondumise osalised täidavad endale võetud kohustused.

Selleks, et kõrvaldada konkurentsipiiranguga kaasnev võimalik kahju ning tagada koondumise positiivne mõju lõpptarbijatele, on VKG Energia 22.02.2011.a esitanud Konkurentsiametile (VKG Energia kiri nr 11-0029-006) ettepaneku endale kohustuse kehtestamiseks. Nimelt võtab VKG Energia endale kohustuse koondumise järgselt ehitada välja magistraalorustik, mis ühendab Kohtla-Järve Järve linnaosa soojusvõrgud ja Jõhvi-Ahtme soojusvõrgud. Ühendustorustik VKG Energia SEJ-st kuni Jõhvi-Ahtme soojusvõrkudeni on planeeritud koos vahepumbajaamadega. Pärast magistraalorustiku välja ehitamist ühendatakse Kohtla-Järve Järve linnaosa ja Jõhvi-Ahtme võrgupiirkonnad füüsiliselt ning luuakse ühtne hinnapiirkond.

Eeltoodut, sh VKG Energia poolt võetud kohustust arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesolev koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsiolukorda ega ettevõtjate seisundit kaugkütte, tööstusliku auru ega elektrienergia tootmise ja müügi valdkonnas Kohtla-Järve linna Järve ja Ahtme linnaosades ega Jõhvi ja Kohtla vallas. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1 ja lg 3

Otsustan:

anda luba OÜ VKG Energia / Aktsiaselts Kohtla-Järve Soojus koondumisele tingimusel, et koondumise osalised täidavad endale võetud eespool kirjeldatud kohustused (VKG Energia 22.02.2011.a kiri nr 11-0029-006).

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Märt Ots
Peadirektor

Konkurentsiameti 22.02.2011.a otsuse nr 5.1-5/11-002 ärakiri on samane originaaliga. Ärakirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.